

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De maledictione. Qu[a]estio 76.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

De maledictione, in quatuor articulos diuisa.

Postea considerandum est de maledictione.

¶ Et circa hoc queruntur quatuor.

¶ Primo, utrum licite possit aliquis maledicere homini?

¶ Secundo, utrum licite possit aliquis maledicere irrationali creaturæ?

¶ Tertio, utrum maledictio sit peccatum mortale?

¶ Quarto, de comparatione eius ad alia peccata.

ARTIC. I.

Utrum liceat maledicere aliquem?

409

4. d. 18. q.

2. ar. 1. q.

2. ad 1. Es

vir 9. 2.

art. 8. ad

10. et 15.

¶ Ps. 5.

col. 7. ¶

Hom. 11.

col. 2. ¶

c. 12. lect.

9. co. 2. c.

De^o quæ-

do 24. q.

3.

Est Orige-

nes Hom.

15. in Nu-

mer pa-

ræ à med.

tom. 1.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod non liceat maledicere aliquem. Non est enim licitum præterire mandatum Apostoli, in quo Christus loquebatur, ut dicitur 2. ad Corinth. 13. Sed ipse præcepit Rom. 12. Benedicite & nolite maledicere. Ergo non licet aliquem maledicere.

¶ 2 Præterea, Omnes tenentur Deum benedicere, secundum illud Dan. 3. Benedicite filij hominum domino. Sed non potest ex eodem ore procedere benedictio Dei, & maledictio hominis, ut probatur Iacob 3. Ergo nulli licet aliquem maledicere.

¶ 3 Præterea, ille qui aliquem maledicit, videtur optare eius malum, culpæ vel pœnæ: quia maledictio videtur esse imprecatio quædam. Sed non licet desiderare malum alterius: quinimo orare oportet pro omnibus, ut liberentur à malo. Ergo nulli licet maledicere.

¶ 4 Præterea, Diabolus per obstinationem maxime subiectus est malitiæ. Sed non licet alicui maledicere diabolum, sicut nec seipsum. Dicitur enim Eccles. 21. Cum maledicit impius diabolum, maledicit ipse animam suam. Ergo multo minus licet maledicere hominem.

¶ 5 Præterea, Num. 23. super illud, Quomodo maledicā, cui non maledixit Dominus? dicit * gloss. Non potest esse iusta maledicendi causa, ubi peccātis ignoratur

tur

tur affectus. Sed homo non potest scire affectum alie-
rius hominis, nec etiam verum sit maledictus à Deo.
Ergo nulli licet aliquem hominem maledicere.

SED contra est, quòd Deuter. 27. dicitur, Male-
dictus qui non permanet in sermonibus legis huius.
Eliseus etiam pueris sibi illudentibus maledixit, vt ha-
betur 4. Reg. 2.

RESPONDEO dicendum, quòd maledicere idem
est, quòd malum dicere. Dicere autem tripliciter
se habet ad id quod dicitur. Vno modo per modum
enuntiationis, sicut aliquid exprimitur modo indica-
tivo. Et sic maledicere nihil aliud est, quàm malum
alterius referre, quod pertinet ad detractionem: vn-
de quandoque maledici, detractores dicuntur. Alio
modo dicere se habet ad id quod dicitur, per modum
causæ, Et hoc quidem primo & principaliter compe-
tit Deo, qui omnia suo verbo fecit, secundum illud
Psal. 32. Dixit & facta sunt. Consequenter autem
competit hominibus, qui verbo suo alios mouent
per imperium ad aliquid faciendum. Et ad hoc in-
stituta sunt verba imperatiui modi. Tertio modo ip-
sum dicere se habet ad id quod dicitur, quasi expres-
sio quædam affectus desiderantis id quod verbo ex-
primitur. Et ad hoc instituta sunt verba optatiui mo-
di. Prætermisso ergo primo modo maledictionis, qui
est per simplicem enuntiationem mali, consideran-
dum est de alijs duobus. Vbi scire oportet, quòd fa-
cere aliquid, & velle illud, se consequuntur in boni-
tate & malitia, vt ex supradictis patet*. Vnde in
istis duobus modis, quibus malum dicitur per modum
imperantis, vel per modum optantis, eadem ratio-
ne est aliquid licitum & illicitum. Si enim aliquis
imperet vel optet malum alterius, in quantum est ma-
lum, quasi ipsum malum intendens: sic maledicere
veroque modo erit illicitum. Et hoc est maledicere,
per se loquendo. Si autem aliquis imperet vel optet
malum alterius sub ratione boni: sic est licitum, nec
erit maledictio, per se loquendo, sed per accidens:
quia

1.2 q. 20.
art. 3.

quia principalis intentio dicentis non fertur ad malum, sed ad bonum. Contingit autem malum aliquod dici imperando, vel optando, sub ratione duplicis boni. Quandoque quidem sub ratione iusti. Et sic iudex licite maledicit illum, cui præcipit iustam pœnam inferri. Et sic etiam ecclesia maledicit anathematizando, sicut etiam propheta in scripturis, quandoque imprecantur mala peccatoribus, quasi conformantes voluntatem suam diuinæ iustitiæ; licet huiusmodi imprecationes possint etiam per modum prænuntiationis intelligi. Quandoque verò dicitur aliquod malum sub ratione utilitatis: puta cum aliquis optat aliquem peccatorem pati aliquam ægritudinem, aut aliquod impedimentum, vel ut ipse melior efficiatur, vel ut saltem ab aliorum nocuimento cesset.

Ad primum ergo dicendum, quòd Apostolus prohibet maledicere, per se loquendo cum intentione mali. Et similiter dicendum Ad secundum.

Ad tertium dicendum, quòd optare alicui malum sub ratione boni, non contrariatur affectui quo quis simpliciter alicui optat bonum, sed magis habet conformitatem ad ipsum.

Ad quartum dicendum, quòd in diabolo est considerare naturam & culpam. Natura quidem eius bona est, & à Deo, nec eam maledicere licet. Culpam autem eius est maledicenda, secundum illud Iob 3. Maledicant ei qui maledicunt diei. Cum autem peccator maledicit diabolum propter culpam, seipsum simili ratione iudicat maledictione dignum: & secundum hoc dicitur maledicere animam suam.

Ad quintum dicendum, quòd affectus peccantis, etsi in se non videatur, potest tamen percipi ex aliquo manifesto peccato, pro quo pœna est infligenda. Similiter etiam quamvis sciri non possit quem Deus maledicat, secundum finalem reprobationem; potest tamen sciri quis sic maledictus à Deo secundum reatum præsentis culpæ.

AR.

Utrum liceat creaturam irrationalem maledicere? 410

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod non liceat creaturam irrationalem maledicere. *inf. art. ad 1.*

Maledictio enim præcipue videtur esse licita, in quantum respicit pœnam. Sed creatura irrationalis non est susceptiva nec culpæ, nec pœnæ: Ergo eam maledicere non licet.

¶ 2 Præterea, In creatura irrationali nihil invenitur nisi natura, quam Deus fecit. Hanc autem maledicere non licet, etiã in diabolo, ut dictu* est. Ergo creaturã irrationalem nullo modo licet maledicere. *ar. præ. ad 4.*

¶ 3 Præterea, Creatura irrationalis aut est permanens, sicut corpora: aut est transiens, sicut tempora. Sed sicut Gregorius dicit in * 4. Moral. Otiosum est maledicere non existenti; vitiosum verò si existeret. Ergo nullo modo licet maledicere creaturæ irrationali. *c. 3. p. cu. d. a princ.*

S E D contra est, quod Dominus maledixit scilicet, ut habetur Matth. 21. Et Iob maledixit diei suo, ut habetur Iob 3.

R E S P O N D E O dicendum, quod benedictio vel maledictio proprie ad illam rem pertinet, cui potest aliquid bene vel malè contingere, scilicet rationali creaturæ. Creaturis autè irrationalibus bonu vel malu dicitur contingere in ordine ad creaturã rationalem, propter quã sunt. Ordinantur autem ad eã multipliciter. Vno quidem modo per modu subventionis: in quantum scilicet ex creaturis irrationalibus subvenitur humanæ necessitati. Et hoc modo Dominus homini dixit Genes. 3. Maledicta terra in opere tuo: ut scilicet per eius sterilitatem homo puniretur. Et ita etiam intelligitur quod habetur Deuteronomij 28. Benedicta horrea tua. Et infra, Maledictum horreum tuum. Sic etiam David maledixit montes Gelboe, secundum * Gregorij expositionem. Alio modo creatura irrationalis ordinatur ad rationalem, per modum significationis. Et sic Dominus maledixit scilicet.

ii. 4. moral. c. 3. in fin.

sculneam in significatione Iudææ. Tertio modo ordinatur creatura irrationalis ad rationalem per modum continentis, scilicet temporis, vel loci. Et sic maledixit Iob diei natiuitatis suæ propter culpam originalem, quam nascendo contraxit, & propter sequentes pœnalitates. Et propter hoc etiam potest intelligi Dauid maledixisse montibus Gelboe; vultur 2. Reg. 1. scilicet propter eadem populi, quæ in eis contigerat. Maledicere autem rebus irrationalibus, in quantum sunt creature Dei, est peccatum blasphemie: maledicere autem eis secundum se consideratis, est otiosum & vanum, & per consequens illicitum. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTIC. III.

Utrum maledicere sit peccatum mortale?

411

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod maledicere non sit peccatum mortale. Aug. enim in homilia de igne purgatorio, numerat maledictionem inter leuia peccata. Hæc autem sunt venialia. Ergo maledictio non est peccatum mortale, sed veniale.

¶ 2. Præterea, Ea quæ ex leui motu mentis procedunt, non videntur esse peccata mortalia. Sed interdum maledictio ex leui motu procedit. Ergo maledictio non est peccatum mortale.

¶ 3. Præterea, Grauius est male facere, quam maledicere. Sed malefacere non semper est peccatum mortale. Ergo multo minus maledicere.

SED contra, Nihil excludit à regno Dei nisi peccatum mortale. Sed maledictio excludit à regno Dei secundum illud 1. ad Cor. 6. Neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. Ergo maledictio est peccatum mortale.

RESPONDEO dicendum, quod maledictio, de qua nunc loquimur, est, per quam pronuntiatur malum contra aliquem vel imperando, vel oprando. Velle autem, vel imperio mouere ad malum alterius, secundum se repugnat charitati, qua diligimus proximum volentes bonum ipsius: & ita secundum suum genus

genus est peccatum mortale; & tanto grauius, quanto personam, cui maledicimus, magis amare & reuereri tenemur. Vnde dicitur Leu. 20. Qui maledixerit patri suo & matri, morte moriatur. Contingit tamen verbum maledictionis prolatum, esse peccatū veniale, vel propter paruitatem mali, quod quis alteri maledicendo, imprecatur; vel etiam propter affectum eius, qui profert maledictionis verba, dū ex leui motu, vel ex ludo, aut ex surreptione aliqua, talia verba profert: quia peccata verborum maximè ex affectu pensantur, vt supra * dictum * est. Et per hoc *q. 72 a. 2* patet responsio ad obiecta.

ARTIC. IV.

Vtrum maledictio sit grauius peccatum, quam detractio?

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod maledictio sit grauius peccatum, quam detractio. Maledictio enim videtur esse blasphemia quædam, vt patet per id quod dicitur in Canonica Iudæ, quod cū Michael Archangelus cum diabolo disputans, altercetur de Moyse corpore, non est ausus iudicium inferre blasphemiam. Et accipitur ibi blasphemia pro maledictione, secundum * gloss. Blasphemia autem est grauius peccatum, quam detractio. Ergo maledictio est grauior detractio.

412

¶ 2 Præterea, Homicidium est detractio grauius, vt supra dictum * est. Sed maledictio est par peccato homicidii. Dicit enim Chrysost. super Mattheum, Cum dixeris, Maledic ei, & domum euerie, & omnia perire fac: nihil ab homicida differs. Ergo maledictio est grauior, quam detractio.

gl. interlin. ibid.

¶ 3 Præterea, Causa præminet signo. Sed ille qui maledicit, causat malum suo imperio: ille autem qui detrahit, solum significat malum iam existens. Grauius ergo peccat maledicus, quam detractor.

*q. 72 a. 1
1° lib. 10.
in Mat
int. ne.
et su 10.
2.*

SED contra est, quod de detractio non potest bene fieri. Maledictio autem t bene & male, vt ex dictis patet *. Ergo grauior est detractio, quā maledictio.

*ar. 1. hu-
ius quæst.*

R E.

1. p. 7. 48.
ar. 5.
Bid. a. 6.

RESPONDEO dicendum, quòd sicut in primo habitum * est, duplex est malum, scilicet culpæ, & pœnæ. Malum autem culpæ peius est, vt ibidem ostensum * est: vnde dicere malum culpæ, peius est, quàm dicere malum pœnæ, dummodo sit idem modus dicendi. Ad contumeliosum ergo & susurroneum & detractorem, & etiam derisorem pertinet dicere malum culpæ. Sed ad maledicentem, prout nunc loquimur, pertinet dicere malum pœnæ, non autem malum culpæ, nisi fortè sub ratione pœnæ. Non tamen est idem modus dicendi. Nam ad prædicta quatuor vitia pertinet dicere malum culpæ, solum enuntiando. Per maledictionem verò dicitur malum pœnæ, vel causando per modum imperij, vel optando. Ipsa autem enuntiatio culpæ, peccatum est, in quantum aliquod nocumentum ex hoc, proximo inferitur. Grauius autem est nocumentum inferre, quàm nocumentum desiderare, cæteris paribus. Vnde detractio secundum communem rationem grauius peccatum est, quàm maledictio, simplex desiderium exprimens. Maledictio verò, quæ fit per modum imperij, cum habeat rationem causæ, potest esse detractio grauior, si maius nocumentum inferat, quàm sit denigratio famæ: vel leuior, si minus. Et hæc quidem accipienda sunt secundum ea, quæ per se pertinent ad rationem horum vitiorum. Possunt autem & alia per accidens considerari, quæ prædicta vitia, vel augent, vel minuunt.

Ad primum ergo dicendum, quòd maledictio creaturæ, in quantum creatura est, redundat in Deum: & sic per accidens habet rationem blasphemie: non autem si maledicatur creaturæ propter culpam. Et eadem ratio est de detractioe.

art. præc.

Ad secundum dicendum, quòd sicut dictum * est, maledictio vno modo includit desiderium mali. Vnde si ille qui maledicit, velit malum occisionis alterius, desiderio non differt ab homicida. Differt tamen, in quantum actus exterior aliquid adijcit voluntati.

Ad

Ad tertium dicendum, quòd ratio illa procedit de maledictione, secundum quod importat imperium.

QVÆST. LXXVII.

De fraudulentiâ, in emptionibus, & venditionibus contingente, in quatuor articulos diuisa.

D Einde considerandum est de peccatis, quæ sunt circa voluntaria scommutationes. Et primò de fraudulentiâ, quæ committitur in emptionibus & venditionibus. Secundo, de usura, quæ fit in mutuis. Circa alias enim scommutationes voluntarias non inuenitur aliqua species peccati, quæ distinguatur à rapina, vel furto.

¶ Circa primum quærentur quatuor.

¶ Primo, de iniusta vèditione ex parte pretij, scilicet, utrù liceat aliquid vèdere plus quàm valeat.

¶ Secundo, de iniusta venditione ex parte rei venditæ.

¶ Tertio, vtrum venditor teneatur dicere vitium rei venditæ?

¶ Quarto, vtrum licitum sit aliquid negociando plus vendere, quàm emptum sit?

ARTIC. I.

Vtrum licitè aliquis possit vendere rem, plus quàm valeat?

AD primum sic proceditur. Videtur, quòd aliquis licitè possit vendere rem, plus quàm valeat. Iustum enim in scommutationibus humanæ vitæ secundum leges ciuiles determinatur. Sed secundum eas licitum est emptori & venditori, vt se inuicem decipiant. Quod quidem fit, in quantum venditor plus vendit rem, quàm valeat; emptor autem minus quàm valeat. Ergo licitum est quòd aliquis vendat rem plus quàm valeat.

¶ 2 Præterea, Illud quod est omnibus commune, videtur esse naturale, & non esse peccatum. Sed sicut Augustinus refert 13. * de Trinitate, Dicitur cuiusdâ Mimi fuit ab omnibus acceptum, Vili vultis

413
4. dif. 15.
q. 3. a. 1.
q. 1. cor.
et q. 2. a.
cor. et 10
cap. 1. de
empt. &
vend.
c. 3. paulò
à prin 6.
10. 3.

cmc-